

Sygn. akt II PK 317/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa T. D.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w W.
o wynagrodzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 18 czerwca 2014 r., sygn. akt XXI Pa 949/13,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od P. S.A. w W. na rzecz powoda T. D. 1.350 (jeden
tysiąc i trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 18 czerwca 2014 r. oddalił apelację skarżącej spółki akcyjnej P. w W. od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z 27 września 2013 r., którym uwzględniono powództwo T. D. o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 oraz 4 k.p.c.

Jako pierwszą powołano podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wobec potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wskazano na art. 321 § 1

k.p.c. w związku z art. 193 § 2¹ k.p.c. w związku z art. 187 k.p.c. „Przedmiot wykładni stanowiłby przepis art. 193 § 2¹ k.p.c., a wykładnia miałyby usunąć wątpliwości w zakresie skutków procesowych i materialnoprawnych złożonego z naruszeniem art. 193 § 2¹ k.p.c. przez stronę powodową lub reprezentującego ją profesjonalnego pełnomocnika oświadczenia woli o rozszerzeniu powództwa oraz wskazanie czy orzeczenie przez sąd zgodnie z żądaniem powództwa rozszerzonym z naruszeniem art. 193 § 2¹ k.p.c. jest w swej istocie orzeczeniem ponad żądanie, a zatem stanowi naruszenie art. 321 § 1 k.p.c.”.

Druga podstawa przedsądu to istotne zagadnienie prawne z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. – „czy strona może skutecznie zarzucać w apelacji uchybienie przez sąd przepisom postępowania, dotyczące wydania orzeczenia ponad żądanie w wyniku uznania za skuteczne rozszerzenie powództwa dokonanego z naruszeniem art. 193 § 2¹ k.p.c., jeżeli w trybie art. 162 k.p.c. nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie w trakcie postępowania przed I instancją”.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej według art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. dotyczy naruszenia art. 291 § 1 k.p. w związku z art. 295 § 1 k.p. w wyniku dokonania „błędnej wykładni wskazanych przepisów prawa materialnego, pomimo istnienia już utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego w tym zakresie”.

Powód wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Jako pierwszą powołano „potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (...)”, czyli podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wówczas przedmiotem zainteresowania (analizy) jest tylko sam przepis prawny, ze względu na kwalifikowaną potrzebę jego wykładni wynikającą z poważnych wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów. Przesłanka ta nie spełnia się w odniesieniu do wskazanego we wniosku art. 193 § 2¹ k.p.c., dlatego że już tylko literalna (gramatyczna) jego treść nie budzi wątpliwości. Przepis stanowi, że z

wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. Przepis art. 187 stosuje się odpowiednio. Nie budzi więc wątpliwości odpowiedź na pytanie, czy może dojść do orzeczenia ponad żądanie (art. 321 § 1 k.p.c.), gdy sąd orzeka o roszczeniu, które nie było objęte powództwem. Odpowiedź powinna być więc pozytywna. Pytanie o skutek stosowania prawa wykracza jednak poza formułę tej podstawy przedsądu, gdyż właściwe to może być procesowej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) albo podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co wymagałoby odrębnej argumentacji. Ważniejsze jest jednak zwrócenie uwagi, że wysoce wątpliwe jest odwołanie się do art. 193 § 2¹ k.p.c., gdyż przepis ten dotyczy zmiany powództwa, która polega na wytoczeniu w ramach toczącego się procesu nowego powództwa zamiast lub obok powództwa pierwotnego. Trudno stwierdzić taką sytuację (zmianę powództwa), skoro od początku powództwo kotwiczyło się w określonych faktach, czyli pracy ponadnormatywnej i związanym z nim żądaniem wynagrodzenia. Sąd Okręgowy wszak stwierdził, że modyfikacja roszczenia „nie odnosiła się do nowego rodzajowo roszczenia, ale ograniczała się do zwiększenia dochodzonej kwoty przy braku zmiany podstaw faktycznych i prawnych, a zmiana ta znalazła swoje uzasadnienie w opinii biegłego, który ostatecznie określił wartość godzin nadliczbowych powoda, który z uwagi na specyfikę roszczenia i obowiązujący go system czasu pracy, nie był w stanie samodzielnie tego zrobić”. Nie jest to sytuacja odpowiadająca zmianie powództwa w prawnym rozumieniu z art. 193 k.p.c., czyli wystąpieniu z nowym roszczeniem obok roszczenia pierwotnego albo gdy powód występuje z nowym roszczeniem zamiast roszczenia pierwotnego. W takiej sytuacji traci na znaczeniu wskazanie w uzasadnieniu wniosku na określone orzecznictwo, gdy nie wykracza ono poza dopuszczalną wykładnię przepisu. Wszak nie można nie zgodzić się z tezami, że brak wymaganej formy pisemnej powoduje bezskuteczność oświadczenia o zmianie powództwa oraz brak skutecznej zmiany powództwa i orzekanie ponad żądanie. Nie pozostaje to w kolizji z orzeczeniem Sądu Okręgowego w tej sprawie, gdyż zarzut naruszenia art. 193 § 2¹ k.p.c. uznał za niezasadny, choć argumentacja jaką podano odpowiada w istocie powyższej ocenie, że w rozważanej sytuacji w istocie nie doszło do zmiany powództwa.

Druga sformułowana we wniosku kwestia nie składa się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze przepis art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Bezprzedmiotowe jest odwołanie się do art. 162 k.p.c. Do wyrokowania przez sąd pierwszej instancji strona nie wie, czy sąd będzie orzekał „ponad żądanie” skutkiem naruszenia art. 193 § 2¹ k.p.c. Temporalnie wykluczone jest wówczas stosowanie art. 162 k.p.c. Jeżeli sąd orzekłby ponad żądanie to oczywistym jest, że może być to przedmiotem zarzutu w apelacji. Innymi słowy w art. 162 k.p.c. chodzi o uchybienia sądu przed wyrokowaniem i w przypadku orzeczenia ponad żądanie strona może to kwestionować dopiero w środku odwoławczym. Nie ma to jednak rangi istotnego zagadnienia prawnego, gdyż nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa. Ponadto istotne zagadnienie prawne ma występować w sprawie (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), zatem i tu aktualna jest uwaga z poprzedniego punktu, w którym stwierdzono, że nie doszło do zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 k.p.c. i tym samym orzekania ponad żądanie (art. 321 k.p.c.). W tym miejscu wystarczy jednak stwierdzenie, że wniosek nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego.

Podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie spełnia się dlatego, że skarżący zarzuca wadliwe rozstrzygnięcie przez Sąd Okręgowy zarzutu przedawnienia roszczeń powoda. W argumentacji uzasadnienia wniosku skarżący nie koncentruje się jednak na zastosowaniu prawa w tej konkretnej sprawie, lecz na omawianiu orzecznictwa. Metodycznie zarzuca błędną wykładnię prawa („błędną wykładnię wskazanych przepisów prawa materialnego ...”), gdy w podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenie ma niewłaściwe zastosowanie tego prawa w konkretnej sprawie. Nawet błędna wykładnia prawa nie jest równoznaczna z nieprawidłowym rozstrzygnięciem sporu (art. 398¹⁴ k.p.c. *in fine*). Nie wystarczałaby też tylko zwykła zasadność podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), lecz wykazanie aż oczywistej wadliwości rozstrzygnięcia, która bez wątpliwości prowadziłaby do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Taka ocena nie może być oderwana od sytuacji faktycznej i prawnej w sprawie objętej skargą. Takiej konkretnej analizy brak jest we wniosku. Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, które stanowią odrębny element skargi kasacyjnej (podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej rozpoznania) i nie

zastępują podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia. Niemniej, nawet odchodząc od takiego reżimu podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to spór dotyczył wynagrodzenia za godziny nadliczbowe od grudnia 2007 do maja 2010 r. Nie jest to okres, który wykraczał poza 3 lata przed wniesieniem pozwu z 15 grudnia 2010 r. Oczywiście pierwotna kwota żądania była niższa, co nie znaczy, że jej zwiększenie 13 lipca 2011 i 1 sierpnia 2013 r. oznaczało wystąpienie z nowym powództwem, które determinowałoby samodzielne czyli odrębne terminy przedawnienia dla nowych kwot. Rzecz w tym, że w przypadku art. 295 k.p. decydują fakty jakie powód podaje za podstawę powództwa (art. 187 k.p.c.). W przypadku sporu o wyrównanie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe pracownik może się mylić z dokładnym wyliczeniem żądania. W tej sprawie Sąd wyraźnie stwierdził, że dopiero biegły ostatecznie określił wartość godzin nadliczbowych powoda, który z uwagi na specyfikę roszczenia i obowiązujący go system czasu pracy, nie był w stanie samodzielnie tego zrobić. Ewidencję rzeczywistego czasu pracy pracodawca powinien prowadzić na bieżąco i cyklicznie wypłacać prawidłowe wynagrodzenia. Gdy te warunki nie są spełnione to wymaganie dokładnego określenia żądania należy oceniać rozsądnie i racjonalnie. Sprecyzowanie żądania w takiej sytuacji nie stanowi zmiany powództwa. Wyżej zauważano, że nie doszło do zmiany powództwa a tylko do sprecyzowania żądania, zatem nie było nowego żądania, które podlegałoby odrębnemu przedawnieniu. Decyduje tu pierwotna podstawa faktyczna, a ta jak ustalił Sąd Okręgowy nie uległa zmianie. Wykracza to ponad potrzebę argumentacji, gdyż w uzasadnieniu wniosku zauważa się orzecznictwo Sądu Najwyższego, jednak bez wykazania, że doszło do naruszenia art. 291 i 295 k.p. w indywidualnej sprawie objętej skargą.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 6 pkt 6, § 12 ust. 1 pkt 2 i § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.